

تحلیلی بر وضعیت گردشگری ورزشی و عوامل موثر بر توسعه آن با تاکید بر بازی های بومی و محلی (نمونه موردی: شهرستان تبریز)

ملیحه گل زاده^۱

مصطفی میرآبادی^۲

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی و تبیین وضعیت و سطح توسعه و ترویج گردشگری بازی های بومی و محلی در شهرستان تبریز و همچنین سنجش مهم ترین عوامل اثرگذار در این زمینه می باشد. این تحقیق در سال ۱۳۹۵ انجام گرفته و روش آن توصیفی و تحلیلی است. به منظور جمع آوری داده های مورد نیاز جهت تجزیه و تحلیل های مدنظر تحقیق، از روش میدانی و توزیع پرسشنامه بین ۱۰۳ نفر از کارشناسان و متخصصان مربوط استفاده شده است. لازم به ذکر است جهت انجام مدل معادلات ساختاری از نرم افزار PLS و برای انجام سایر آزمون ها از نرم افزار SPSS بهره گرفته شده است. سنجش انجام شده توسط آزمون های آلفای کرونباخ، KMO و بارتلت، نشان داد که متغیرهای اندازه گیری شده از پایایی و روایی سازه ای مناسبی برخوردار می باشند. نتایج به دست آمده از آزمون T.test نشان داد که به جز عوامل محیطی که به عنوان نقاط قوت منطقه در

Email: Mgolzadeh@yahoo.com

۱- کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد واحد اهر، اهر، ایران.

۲- دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

زمینه توسعه و ترویج گردشگری بازی‌های بوم و محلی مطرح می‌باشند، در سایر شاخص‌ها، شهرستان تبریز با وضعیت نامطلوب و نازلی در این زمینه روبرو می‌باشد. همچنین نتایج برگرفته از مدل معادلات ساختاری و آزمون فریدمن، به‌طور مشابهی، متغیرهای سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی، زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری و عوامل محیطی را به‌عنوان اثرگذارترین و مهم‌ترین عواملی که می‌توانند موجب رونق و توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز شوند را مشخص می‌سازند.

واژگان کلیدی: گردشگری ورزشی - توسعه - بازی‌های بومی و محلی.

مقدمه

صنعت گردشگری در دنیا یکی از منابع مهم درآمد و از جمله عوامل موثر بر تبادلات فرهنگی بین کشورهاست و به‌عنوان گسترده‌ترین صنعت خدماتی جهان جایگاه ویژه‌ای دارد از این‌رو بسیاری از کشورها در رقابتی نزدیک و فشرده در پی افزایش بیش‌ازپیش منافع و عواید خود از این فعالیت بین‌المللی هستند (عبدالله زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۲۶۸). امروزه صنعت گردشگری، سومین صنعت پول ساز جهان بعد از نفت و خودروسازی می‌باشد که ۸۰ درصد از این جریان گردشگری دنیا در کشورهای صنعتی و فقط ۲۰ درصد آن در کشورهای غیرصنعتی روی می‌دهد (پیش‌بهار و همکاران، ۱۳۹۶: ۹۴).

شهرها و استان‌ها فضای تجلی قدرت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و بازوی حرکتی دولت‌ها محسوب می‌شوند. امروزه مدیریت و برنامه‌ریزی برای فضاهای شهری و استانی نیاز به دیدگاه‌های پویا و نظام‌یافته دارد تا با ابزارها و استراتژی‌های تدوین شده، محرک شناسایی بوده و در جهت پیشبرد اهداف تحریک شوند. از جمله محرک‌ها یافتن پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های استانی در گردشگری و گردشگری ورزشی می‌باشد (بلالی و همکاران، ۱۳۹۱: ۸۷-۱۰۰). در این بین شهر تبریز به دلیل داشتن موقعیت استراتژیکی همچون داشتن مزره‌های مشترک با کشورهای آذربایجان، ارمنستان، نخجوان و ترکیه و نیز به لحاظ اقتصادی جزو استان‌های مهم کشور به شمار می‌آید. تنوع اقلیمی و توپوگرافی با

چشم‌اندازهای متفاوت (کوهستان، دشت و بیابان) این استان را تبدیل به یکی از قطب‌های مهم با پتانسیل بالای گردشگری و گردشگری ورزشی در سال ۲۰۱۸ نموده به طوری که سازمان همکاری اسلامی در نهمین کنفرانس وزیران گردشگری کشورهای اسلامی تبریز را به‌عنوان پایتخت گردشگری کشورهای اسلامی در سال ۲۰۱۸ انتخاب کرده است. کسب این عنوان برای شهر تبریز و کشور ایران فرصتی را فراهم می‌کند تا به دلیل دارا بودن آثار باستانی و تاریخی و گردشگری متنوع همچنین ورزش‌های مختلف بومی و محلی و سابقهتمادی در این ورزش‌ها با معرفی این پتانسیل‌ها زمینه توسعه گردشگری و گردشگری ورزشی را با گسترش تعاملات ملی و بین‌المللی فراهم آورد. ورزش‌هایی که نیاز به امکانات چندانی نداشته و با کم‌ترین هزینه می‌تواند توسط افراد مختلف (کودکان - جوانان - بزرگسالان و حتی سالمندان) به علت جذابیت‌های زیادی که دارد در قالب جشنواره‌ها، مسابقات و رویدادهای ورزشی، گردشگران ورزشی زیادی را از شهرهای مختلف حتی با ایجاد بسترهای لازم از نقاط مختلف دنیا به سمت این جشنواره‌ها و مسابقات جذب نماید بنابراین هدف از انجام پژوهش بررسی و تحلیل جایگاه فعلی و آتی برگزاری بازی‌های بومی محلی در رونق گردشگری و خصوصاً گردشگری ورزشی در شهر تبریز می‌باشد.

پیشینه پژوهش

در این بخش به معرفی نمونه‌هایی از پژوهش‌های خارجی و داخلی مرتبط با موضوع پرداخته می‌شود.

پالم^۱ (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان «ورزش‌های سنتی و نقش آن در آینده ورزش» به این نتایج دست یافت که ورزش‌های سنتی برای آموزش‌های فیزیکی دارای محتویات لازم هستند چون فرهنگ منطقه را به کودکان آموزش می‌دهند به تجهیزات خاص نیاز ندارند توانایی راه‌یابی به جشنواره‌های محلی را دارند و توانایی انتقال به نسل‌های بعد هم دارا می‌باشد. گوزالوا^۲ و همکاران (۲۰۱۵) پژوهشی را با عنوان «گردشگری ورزشی» در کشور روسیه به انجام رساندند. نتایج این پژوهش نشان داد که توسعه گردشگری ورزشی در

^۱ - Palm

^۲ - Gozalova

سطوح مختلف داخلی و خارجی ارتباط مستقیمی با میزان سرمایه گذاری و نحوه تخصیص منابع دارد. همچنین مشخص شد که در این بین برگزاری تورهای گردشگری ورزشی می تواند شمار زیادی از بازدیدکنندگان را به رویدادهای ورزشی و استفاده از امکانات موجود جلب نماید. کاشف (۱۳۷۸) در یافته‌های حاصل از تحقیق خود با عنوان «پژوهشی پیرامون بازی‌های بومی و محلی آذربایجان غربی» به این نتایج دست یافت که اهداف اصلی و مهم بازی‌ها و ورزش‌های بومی و محلی را افزایش سرعت، قدرت و استقامت بدنی، بهبود واکنش و چابکی، روحیه شجاعت و مقاومت و تقویت حس همکاری و تعاون، توسعه اعتماد به نفس در نهایت پر کردن اوقات فراغت و بیکاری می‌داند. شجاعی و همکاران (۱۳۹۰) طی تحقیقی با عنوان «طراحی برنامه‌ریزی راهبردی گردشگری ورزشی استان مازندران با هدف تعیین نقاط ضعف و قوت» اظهار داشتند که موقعیت جغرافیایی مسابقات به‌عنوان مهم‌ترین فاکتور و سیستم حمل‌ونقل گردشگران ورزشی کم‌اهمیت‌ترین مولفه‌های ماتریس SWOT را در این تحقیق شامل می‌شدند. گل زاده و همکاران (۱۳۹۷) پژوهشی را با عنوان « بررسی نقش زیرساختهای منطقه ارسباران در توسعه گردشگری ورزشی» با استفاده از مدل SWOT به انجام رساندند. نتایج این پژوهش نشان داد که مهمترین فرصت، مرزی بودن منطقه ارسباران در شمال کشور، مهمترین تهدید، وجود سرمایه‌گذاری وسیع در کشورهای همسایه در حوزه گردشگری ورزشی، مهمترین قوت، امنیت اجتماعی جهت برگزاری رقابت‌های ورزشی و مهمترین ضعف هم کمبود امکانات و تاسیسات تفریحی ورزشی استاندارد مطلوب در منطقه می‌باشد. با توجه به موقعیت زیرساخت‌های گردشگری منطقه در ماتریس داخلی و خارجی، راهبردهای حداکثر-حداقل و پس از آن راهبردهای حداکثر-حداکثر به عنوان اولویت‌های اصلی منطقه تعیین می‌شود.

مبانی نظری

درباره گردشگری و مفاهیم آن تعاریف متعددی ارائه شده است اما تعریف سازمان جهانی جهانگردی در این زمینه شناخته‌شده‌تر است که بیان می‌کند «جهانگردی یا گردشگری، مجموعه کارهایی است که فرد در مسافرت و در مکانی خارج از محیط مصور خود انجام می‌دهد این مسافرت بیش از یک سال طول نمی‌کشد و هدف آن گذراندن اوقات

فراغت، تفریح و سرگرمی، دیدار با دوستان و آشنایان، فعالیت‌های شغلی و حرفه‌ای، معالجه پزشکی، انگیزه‌های مذهبی / زیارت، فرهنگی و فعالیت‌های دیگر است» (داس و ویل^۱، ۱۳۸۶: ۳۸۴)؛ گردشگری را می‌توان به زیرمجموعه‌هایی مانند گردشگری تفریحی، زیست‌محیطی، طبیعت‌گرا، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، درمانی، مذهبی، تجاری، سیاسی و... تقسیم کرد؛ بنابراین گردشگری اقسام گوناگونی دارد که گردشگری ورزشی یکی از آنهاست و در میان بخش‌های مختلف گردشگری بیش‌ترین رشد را داشته است و در سال‌های اخیر در سطح جهانی بسیار مورد توجه قرار گرفته است (احسانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۰)؛ بنابراین ورزش یکی از عوامل اصلی ایجاد انگیزه در گردشگران است به عبارت دیگر ورزش یکی از فعالیت‌های مهم گردشگران در حین فراغت است و گردشگری و مسافرت نیز با انواع مختلف ورزش همراه است. به طوری که کشورهای مختلف دنیا همواره می‌کوشند با تدوین استراتژی‌های مختلف بیش‌ترین بهره را از این صنعت بزرگ و ارزشمند کسب کنند. گردشگری ورزشی را مسافرت از محل اقامت به مکانی دیگر با هدف انجام فعالیت‌های ورزشی برای پر کردن اوقات فراغت، شرکت در یک فعالیت ورزشی رقابتی یا تماشای فعالیت‌های ورزشی تعریف می‌کنند. (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۱۷).

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر به لحاظ روش، از نوع توصیفی تحلیلی بوده و شیوه جمع‌آوری اطلاعات اسنادی و میدانی می‌باشد. این تحقیق در وهله اول به دنبال ارزیابی و تحلیل جایگاه عوامل و شاخص‌های مربوط به رونق گردشگری بازی‌های بومی و محلی در وضع موجود است و در وهله دوم به دنبال سنجش اهمیت و تاثیر هرکدام از عوامل و شاخص‌ها در توسعه آتی گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز می‌باشد. بر این اساس روش گردآوری اطلاعات تحقیق مبتنی بر روش اسنادی و روش میدانی است. بدین ترتیب که ابتدا به منظور شناخت محدوده مورد مطالعه و همچنین انتخاب متغیرهای اصلی و قابل سنجش جهت تحلیل مساله، به مطالعه کتب، پایان‌نامه‌ها و همچنین مقالات مرتبط پرداخته

¹ Doswell

شد و پس از شناسایی سنجه‌های مختلف ارزیابی گردشگری بازی‌های بومی محلی، پس از اعلام نظر اساتید و کارشناسان مرتبط با موضوع، متغیرهای مستقل و وابسته مربوط به ارزیابی و تحلیل گردشگری بازی‌های بومی محلی، انتخاب شدند. جهت سنجش پذیری متغیرهای اشاره شده، پس از مطالعه منابع مختلف و همچنین اظهار نظر اساتید و کارشناسان مربوطه، گویه‌های مرتبط با هر متغیر تعیین و تدوین شدند که در جدول (۱) نشان داده شده‌اند. شایان ذکر است جامعه آماری تحقیق شامل متخصصان و دست‌اندرکاران گردشگری و ورزش از سازمان‌ها و ادارات تابعه همچون دانشگاه‌ها، سازمان ورزش و جوانان، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، شهرداری کلان‌شهر تبریز و ... که در زمینه تکمیل پرسشنامه همکاری حاضر به همکاری بودند، (۱۰۳ نفر) می‌باشند. نمونه‌های آماری نیز به روش تمام شمار انتخاب شدند. بر این اساس تعداد ۱۰۳ پرسشنامه بین افراد مذکور توزیع شدند. شایان ذکر است که مولفه‌های مطرح شده در پرسشنامه از دو بعد مورد سنجش قرار گرفتند.

جدول ۱- مولفه‌های (گویه‌ها) سنجش شده برای متغیرهای مستقل مورد مطالعه تحقیق

گویه‌ها	متغیرها
۱- تنوع در بازی‌های بومی محلی موجود در منطقه ۲- وجود بازی‌های بومی محلی شاکته شده در مقیاس منطقه‌ای، ملی و فراملی ۳- وجود بازی‌های بومی محلی زنده و فراموش نشده ۴- وجود بازی‌ها و ورزش‌های مخصوص فصول مختلف سال ۵- دارا بودن فدراسیون مستقل و هیات‌های اختصاصی برای بازی‌های بومی و محلی ۶- انجام بازی‌های بومی محلی در قالب جشنواره‌ها محلی، منطقه‌ای، ملی و حتی فراملی ۷- برگزاری مسابقات رسمی در قالب تقویم سالیانه ۸- پوشش گروه‌های مختلف سنی و جنسی (تنوع سنی و جنسی بازی‌ها) ۹- انجام بازی‌های بومی و محلی در محیط‌ها و فضاهای جذاب (به لحاظ بصری و آب و هوایی)	جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی
۱- حمل‌ونقل و پایانه‌ها ۲- راه‌های دسترسی ۳- دفاتر خدمات مسافرتی ۴- واحدهای پذیرایی بین‌راهی و رستوران‌ها ۵- واحدهای اقامتی و هتل‌ها ۶- فروشگاه‌های صنایع‌دستی ۷- مجتمع‌های اقامتی دستگاه‌های دولتی	زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری
۱- میزان برخورد و تعامل رفتاری مناسب جامعه میزبان با گردشگران (ابزار خشنودی جامعه میزبان از حضور گردشگران) ۲- همکاری جامعه میزبان با گردشگران در زمینه‌های مختلف مانند اسکان، تغذیه، رفع احتیاجات و راهنمایی‌های محیطی و مکانی ۳- میزان انعطاف و انطباق فرهنگی جامعه میزبان با گردشگران مختلف داخلی ۴- میزان انعطاف و انطباق فرهنگی جامعه میزبان با گردشگران خارجی	نگرش و گرایش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های بومی محلی

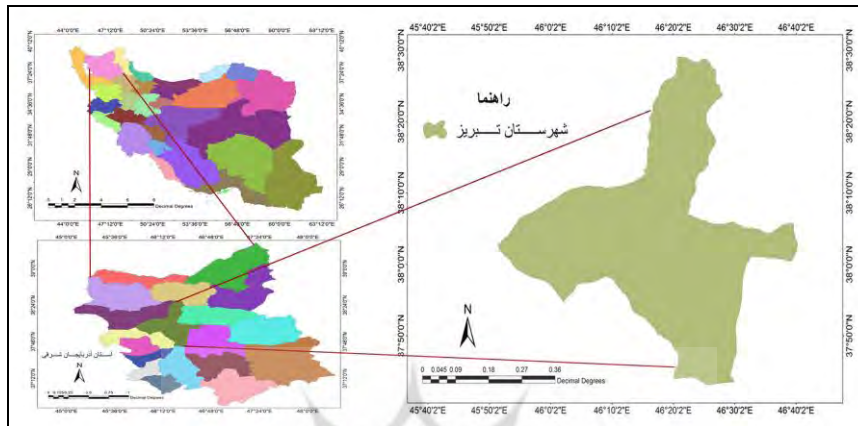
<p>۱- تبلیغات مناسب و شایسته بازی‌های بومی محلی منطقه از سوی رادیو و تلویزیون ۲- تبلیغات مناسب و شایسته بازی‌های بومی محلی منطقه از سوی روزنامه، هفته‌نامه‌ها و ویژه‌نامه‌ها تخصصی ۳- تبلیغات مناسب و شایسته بازی‌های بومی محلی منطقه به از سوی سایت‌ها و وبلاگ‌های اینترنتی ۴- تبلیغات مناسب و شایسته بازی‌های بومی محلی منطقه از سوی شبکه‌های اجتماعی ۵- تبلیغات شایسته و مناسب بازی‌های بومی محلی از سوی رسانه‌های محیطی (فضای مترو، اتوبوس‌ها، پخش تراکت و ...)</p> <p>۶- گنجاندن ترویج بازی‌های بومی و محلی در برنامه‌های نهادهای آموزشی و اجرایی مانند مدارس، دانشگاه‌ها، میراث فرهنگی و ارشاد و تبلیغات اسلامی</p>	<p>تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی منطقه</p>
<p>۱- سرمایه‌گذاری از سوی بخش دولتی برای توسعه گردشگری بومی محلی ۲- سرمایه‌گذاری از سوی بخش خصوصی برای توسعه گردشگری بومی محلی ۳- سرمایه‌گذاری به صورت مشارکتی برای توسعه گردشگری بومی محلی</p>	<p>سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی محلی</p>
<p>۱- برخورداری منطقه از اقلیم و آب‌وهوای مناسب ۲- وجود چشم‌اندازها و مناظر زیبای طبیعی در منطقه ۳- کیفیت محیط از لحاظ منابع و عوامل آلاینده (آلودگی‌های هوا، آب، صوتی، بصری، زباله ...)</p> <p>۴- میزان امنیت منطقه از نظر سیاسی، اجتماعی، ترابری و حمل‌ونقل، اقامتگاه‌ها، هتل‌ها و ...</p>	<p>عوامل محیطی منطقه</p>

یک سنجش به‌منظور سنجش وضعیت و جایگاه فعلی مولفه‌های مربوط به توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز انجام گرفت و سنجش دوم به‌منظور سنجش اهمیت هر یک از مولفه‌های مذکور در توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز انجام شد که هدف از این کار دستیابی به نتایج دقیق‌تر از طریق مشخص شدن میزان نقش و اهمیت متغیرهای مورد مطالعه، از دو روش معادلات ساختاری و آزمون رتبه‌ای فریدمن و مقایسه نتایج حاصل از دو روش مذکور می‌باشد. نرم‌افزارهای مورد استفاده در این پژوهش SPSS و PLS می‌باشند. بدین ترتیب، ابتدا در نرم‌افزار SPSS به سنجش پایایی پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ و سنجش کفایت حجم نمونه و همچنین روایی سازه‌ای پرسشنامه با به‌کارگیری آزمون‌های KMO و بارتلت اقدام شده است. سپس جهت سنجش وضعیت و سطح شاخص‌های مربوطه به گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز از آزمون t.test تک نمونه‌ای مستقل بهره‌گیری شده است. در گام بعدی نیز با استفاده از مدل معادلات ساختاری در نرم‌افزار PLS، ابتدا بار عاملی تک‌تک گویه‌ها و شاخص‌ها در متغیرهای مستقل و سپس میزان و معنی‌داری اثرات هر کدام از متغیرهای مستقل، بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز، به‌عنوان متغیر وابسته، سنجش شده است. در آخر نیز از آزمون رتبه‌ای فریدمن در نرم‌افزار

SPSS، به منظور سنجش اهمیت هریک از متغیرهای مورد مطالعه در توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز استفاده شده است.

قلمرو پژوهش

شهرستان تبریز یکی از شهرستان‌های استان آذربایجان شرقی می‌باشد. به طوریکه پر جمعیت‌ترین شهرستان شمال غرب کشور می‌شود و از نظر مختصات جغرافیایی در عرض شمالی ۳۷ درجه و ۴۲ دقیقه تا ۳۸ درجه و ۲۹ دقیقه و در طول شرقی ۴۵ درجه و ۵۱ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۴۰ دقیقه قرار گرفته است (شریفی و همکاران، ۱۳۹۲، ۲۰۵). (شکل ۱). مساحت این شهرستان ۲۱۶۷/۱۹ کیلومتر مربع بوده و ارتفاع آن از سطح آب‌های آزاد ۱۳۴۰ متر می‌باشد. این شهر در جلگه وسیع و در بستر ملایم مهران‌رود و دره آجی‌چای قرار گرفته که این جلگه حدود ۳۰۰ کیلومتر مربع وسعت دارد (روستایی و ساری صراف، ۱۳۸۵: ۱۱۲). جمعیت این شهرستان برحسب گزارش مرکز آمار در سال ۱۳۹۵ برابر با ۱۷۷۳۰۳۳ می‌باشد. مرکز شهرستان تبریز و همچنین استان آذربایجان شرقی، شهر تبریز می‌باشد. تبریز از سمت شمال با شهرستان ورزقان، از سمت شرق با شهرستان‌های هریس و بستان‌آباد، از سمت غرب با شهرستان‌های شبستر و اسکو و از سمت جنوب با شهرستان مراغه هم‌مرز است.

شکل ۱: موقعیت شهرستان تبریز در استان و کشور

یافته‌ها و بحث

در این بخش ابتدا نتایج پایایی و روایی سازه‌ای سوالات سنجش شده با استفاده از آزمون‌های آلفای کرونباخ و KMO و بارتلت ارائه می‌شود (جدول ۲ و ۳)

جدول ۲- نتایج آزمون آلفای کرونباخ

آلفای کرونباخ		تعداد مولفه‌ها	متغیر
سنجش دوم (اهمیت مولفه‌ها)	سنجش اول (وضعیت مولفه‌ها)		
۰/۸۵۷	۰/۸۶۲	۹	جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی
۰/۹۲۶	۰/۸۲۸	۷	زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری
۰/۸۵۳	۰/۷۷۰	۴	نگرش و گرایش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های
۰/۹۳۲	۰/۸۹۵	۶	تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی منطقه
۰/۸۹۰	۰/۸۸۸	۳	سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی
۰/۷۸۷	۰/۸۲۱	۴	عوامل محیطی منطقه

همچنان که مندرجات جدول (۲) نشان می‌دهد، مقدار آلفای کرونباخ تمامی متغیرها در هر دو سنجش بالاتر از ۰/۷ است که این مقادیر نشان از پایداری مناسب پرسشنامه دارد.

جدول ۳- نتایج آزمون‌های KMO و بارتلت

آزمون بارتلت		کای اسکور	KMO	شاخص
سطح معنی‌داری	درجه آزادی			
۰/۰۰۰	۵۲۸	۲۶۸۱/۳۳۷	۰/۶۴۱	سنجش اول (وضعیت مولفه‌ها)
۰/۰۰۰	۵۲۸	۳۲۹۵/۰۷۶	۰/۸۴۶	سنجش دوم (اهمیت مولفه‌ها)

در این پژوهش به منظور بررسی روایی محتوایی از نظر کارشناسان و اساتید مرتبط با موضوع استفاده شده است. بدین ترتیب پس از بررسی سوالات اولیه و اعمال تغییراتی در ماهیت و تعداد سوالات، در مجموع ۳۳ سوال جهت سنجش و تأیید شدند. در ارتباط با سنجش روایی سازه‌ای نیز بر اساس مندرجات جدول (۳)، مشخص می‌شود که مقدار KMO در هر دو سنجش بالاتر از ۰/۶ می‌باشد که این مقدار نشان از کفایت حجم نمونه دارد. همچنین آزمون بارتلت در هر دو سنجش با مقدار ۰/۰۰۰ (کمتر از ۰/۰۵) معنی‌دار شده که این مساله نیز نشان می‌دهد شاخص‌های سنجش شده همبسته‌اند؛ و سوالات سنجش شده در هر دو مورد از روایی ساختاری برخوردارند. در این بخش به منظور ارزیابی مولفه‌های مختلف توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز از آزمون T.test تک نمونه‌ای مستقل استفاده شده است که نتایج آن در جداول (۴) و (۵) مشخص شده است. لازم به ذکر است که از بین ۳۳ مولفه مورد بررسی مربوط به متغیرهای مستقل، ۱۷ مورد (بیشتر نصف مولفه‌ها) در حد پایین‌تر از متوسط (ضعیف) قرار گرفتند و ۸ مورد نیز در حد متوسط و تنها ۸ مورد از آن‌ها بالاتر از حد متوسط (تاحدی مطلوب) ارزیابی شدند لازم به ذکر است که وضعیت کلی توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز نیز به عنوان متغیر وابسته، به طور معنی‌داری (معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵) در حد پایین‌تر از متوسط قرار دارد.

جدول ۴- نتایج آزمون T.test برای کلیه شاخص‌های مورد مطالعه

Test Value = ۳					شاخص‌های آماری
t	df	معنی‌داری	تفاوت	فاصله اطمینان ۹۵ درصد	

تفاوت		میانگین				
حد بالا	حد پایین					
-۰/۴۴۴	۰/۰۴۰	-۰/۳۴۲	-۰/۰۱۹	۱۰۲	۲/۳۸۴	تنوع در بازی‌های بومی محلی
-۰/۴۳۹	۰/۰۴۶	-۰/۳۴۲	-۰/۰۱۶	۱۰۲	۲/۴۵۲	وجود بازی‌های بومی محلی شاخه شده در...
-۰/۲۶۸	-۰/۱۷۱	-۰/۰۴۸	-۰/۶۶۲	۱۰۲	۰/۴۳۸	وجود بازی‌های بومی محلی زنده و فراموش نشده
-۰/۰۸۹	-۰/۲۸۳	-۰/۰۹۷	-۰/۳۰۵	۱۰۲	-۱/۰۳۲	وجود بازی‌ها و ورزش‌های مخصوص فصول مختلف
-۰/۱۰۱	-۰/۵۳۹	-۰/۳۲۰	-۰/۰۰۵	۱۰۲	-۲/۸۹۸	دارا بودن فدراسیون مستقل و هیات‌های اختصاصی ...
۰/۰۳۲	-۰/۳۲۳	-۰/۱۴۵	-۰/۱۰۸	۱۰۲	-۱/۶۲۱	انجام بازی‌های بومی محلی در قالب جشنواره‌ها...
-۰/۲۸۳	-۰/۶۲۸	-۰/۴۵۶	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۵/۲۴۴	برگزاری مسابقات رسمی در قالب تقویم سالیانه
۳۸۵	۰/۰۰۲	-۰/۱۹۴	-۰/۰۴۷	۱۰۲	۲/۰۰۹	پوشش گروه‌های مختلف سنی و جنسی ...
-۰/۰۷۳	-۰/۳۷۳	-۰/۲۲۳	-۰/۰۰۴	۱۰۲	-۲/۹۵۸	انجام بازی‌های بومی و محلی در محیط‌های جذاب
-۰/۰۱۱	-۰/۳۵۷	-۰/۱۸۴	-۰/۰۳۶	۱۰۲	-۳/۱۲۱	حمل و نقل و پایانه‌ها
-۰/۳۸۵	۰/۰۰۲	-۰/۱۹۴	-۰/۰۴۷	۱۰۲	۲/۰۰۹	راه‌های دسترسی
-۰/۳۰۲	-۰/۷۰۷	-۰/۵۰۴	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۴/۹۴۰	دفاتر خدمات مسافرتی
-۰/۰۱۷	-۰/۳۲۵	-۰/۲۰۳	-۰/۰۷۱	۱۰۲	-۱/۸۲۸	واحد‌های پذیرایی بین‌راهی و رستوران‌ها
-۰/۰۵۴	-۰/۳۴۵	-۰/۱۴۵	-۰/۱۵۲	۱۰۲	-۱/۴۴۴	واحد‌های اقامتی و هتل‌ها
-۰/۰۷۳	-۰/۴۱۵	-۰/۳۴۲	-۰/۰۰۶	۱۰۲	-۲/۸۳۶	فروشگاه‌های صنایع دستی
-۰/۳۱۶	-۰/۶۳۴	-۰/۴۷۵	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۵/۹۲۷	مجتمع‌های اقامتی دستگاه‌های دولتی
-۰/۴۸۴	۰/۰۹۸	-۰/۲۹۱	-۰/۰۰۳	۱۰۲	۲/۹۹۶	میزان برخورد و تعامل مناسب جامعه میزبان با گردشگران
۰/۰۹۶	-۰/۲۱۲	-۰/۰۵۸	-۰/۴۵۶	۱۰۲	-۰/۷۴۸	همکاری جامعه میزبان با گردشگران در زمینه‌های مختلف
۰/۲۲۹	۰/۰۵۵	-۰/۰۸۷	-۰/۲۲۷	۱۰۲	۱/۲۱۶	انعطاف و انطباق فرهنگی جامعه میزبان با گردشگران داخلی
-۰/۱۶۸	-۰/۴۵۳	-۰/۳۱۰	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۴/۳۳۱	انعطاف و انطباق فرهنگی جامعه میزبان با گردشگران خارجی
-۰/۵۰۹	-۰/۸۶۸	-۰/۶۸۹	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۷/۶۱۶	تبلیغات مناسب بازی‌های بومی محلی منطقه (رادیو و تلویزیون)
-۰/۸۴۵	-۱/۱۵۴	-۱/۰۰۰	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۱۲/۸۱۲	تبلیغات مناسب بازی‌های بومی محلی منطقه (روزنامه‌ها، ...)
-۰/۶۵۹	-۱/۰۲۹	-۰/۸۴۴	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۹/۰۵۰	تبلیغات مناسب بازی‌های بومی محلی منطقه (سایت و وبلاگ)
-۰/۶۸۳	-۱/۰۸۳	-۰/۸۸۳	-۰/۰۰۰	۱۰۲	-۸/۷۷۱	تبلیغات مناسب بازی‌های بومی محلی منطقه (شبکه‌های اجتماعی)

-۰/۹۲۲	-۱/۲۱۳	-۱/۰۶۷	۰/۰۰۰	۱۰۲	-۱۴/۵۶۰	تیلیفات مناسب بازی‌های بومی محلی منطقه (رسانه‌های محیطی)
-۰/۶۹۶	-۱/۰۹۰	-۰/۸۹۳	۰/۰۰۰	۱۰۲	-۸/۹۸۵	ترویج بازی‌های بومی و محلی در برنامه‌های نهادهای آموزشی...
-۰/۳۶۲	-۰/۷۶۳	-۰/۵۶۳	۰/۰۰۰	۱۰۲	-۵/۵۷۱	سرمایه‌گذاری بخش دولتی در زمینه گردشگری بازی‌های...
-۰/۴۵۸	-۰/۹۲۰	-۰/۶۸۹	۰/۰۰۰	۱۰۲	-۵/۹۲۸	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه گردشگری بازی‌های...
-۰/۷۵۲	-۱/۱۸۸	-۰/۹۷۰	۰/۰۰۰	۱۰۲	-۸/۸۳۳	سرمایه‌گذاری مشارکتی در زمینه گردشگری بازی‌های...
۰/۶۳۳	۰/۲۰۱	۰/۴۱۷	۰/۰۰۰	۱۰۲	۳/۸۲۷	برخورداری منطقه از اقلیم و آب‌وهوای مناسب وجود چشم‌اندازها و مناظر زیبای طبیعی در منطقه
۰/۳۹۰	-۰/۰۲۱	۰/۱۸۴	۰/۰۷۹	۱۰۲	۱/۷۷۵	کیفیت محیط از لحاظ منابع و عوامل آلاینده
۰/۶۹۶	۰/۳۱۳	۰/۵۰۴	۰/۰۰۰	۱۰۲	۵/۲۳۴	میزان امنیت منطقه از نظر سیاسی، اجتماعی، ترابری...
-۰/۳۵۰	-۰/۷۵۵	-۰/۵۵۳	۰/۰۰۰	۱۰۲	-۵/۴۲۲	وضعیت توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز

با توجه به توضیحات فوق و مندرجات جدول (۴)، مشخص می‌شود که از بین ۳۳ مولفه مورد مطالعه در رابطه با توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی، مولفه‌های وجود بازی‌های بومی محلی زنده و فراموش نشده، وجود بازی‌ها و ورزش‌های مخصوص فصول مختلف، انجام بازی‌های بومی محلی در قالب جشنواره‌های محلی، منطقه‌ای، ملی و حتی فراملی، واحدهای پذیرایی بین‌راهی و رستوران‌ها، واحدهای اقامتی و هتل‌ها، همکاری جامعه میزبان با گردشگران در زمینه‌های مختلف مانند اسکان، تغذیه، رفع احتیاجات و راهنمایی‌های محیطی و مکانی، انعطاف و انطباق فرهنگی جامعه میزبان با گردشگران داخلی و کیفیت محیط از لحاظ منابع و عوامل آلاینده، با توجه به تفاوت میانگین‌شان با ارزش آزمون (میانه اعداد) و همچنین عدم معنی‌داری تفاوت مولفه‌های مذکور با ارزش آزمون (مسطح معنی‌داری بیش تر از ۰/۰۵) در حد متوسط قرار می‌گیرند. همچنین مولفه‌های تنوع در بازی‌های بومی محلی، وجود بازی‌های بومی محلی شناخته شده در مقیاس منطقه‌ای، ملی و فراملی، پوشش گروه‌های مختلف سنی و جنسی (تنوع سنی و جنسی بازی‌ها) را ه‌های دسترسی، میزان برخورد و تعامل رفتاری مناسب جامعه میزبان با گردشگران (ابراز خشنودی جامعه میزبان از حضور گردشگران)، برخورداری منطقه از اقلیم و

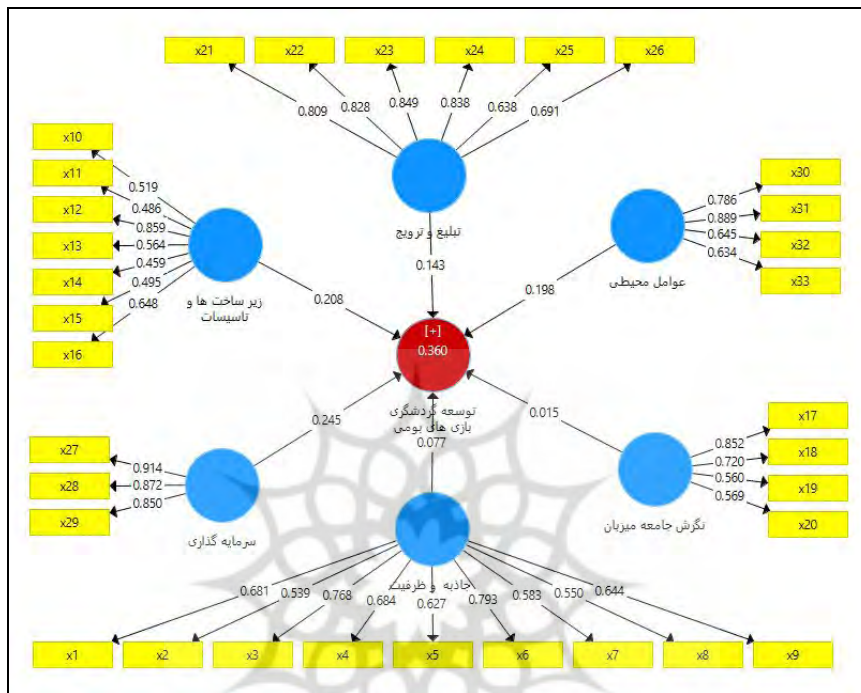
آب‌وهوای مناسب، وجود چشم‌اندازها و مناظر زیبای طبیعی در منطقه و میزان امنیت منطقه از نظر سیاسی، اجتماعی، ترابری و حمل‌ونقل، اقامتگاه‌ها، هتل‌ها و ...، با توجه به اینکه تفاوت میانگین‌شان با ارزش آزمون مثبت و معنی‌دار است، بالاتر از حد متوسط ارزیابی شده‌اند و وضعیت نسبتاً مطلوبی را دارا می‌باشند. همچنان که قبلاً ذکر بقیه مولفه‌ها همگی پایین‌تر از حد متوسط قرار می‌گیرد. افزون بر این شاخص میزان کلی توسعه‌یافتگی گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز نیز به‌عنوان متغیر وابسته جداگانه مورد سنجش قرار گرفته است، نیز در حد پایین‌تر از متوسط قرار می‌گیرد که این مساله نشانگر توسعه‌نیافتگی و ضعف کلی گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز می‌باشد که تنها ۸ شاخص آن در حد نسبتاً مطلوب قرار می‌گیرند و بقیه شاخص‌ها در حد متوسط و پایین‌تر از متوسط (۸ مورد متوسط و ۱۷ مورد پایین‌تر از حد متوسط) قرار می‌گیرند. جدول (۵) برای تشریح بهتر، وضعیت توسعه‌یافتگی گردشگری بازی‌های بومی و محلی را در متغیرهای مختلف نشان می‌دهد.

جدول ۵- نتایج آزمون t-test برای متغیرهای مورد مطالعه

Test Value = ۳					شاخص‌های آماری	
فاصله اطمینان ۹۵ درصد تفاوت		تفاوت میانگین	معنی‌داری	df		t
حد بالا	حد پایین					
۰/۰۶۸	۰/۱۸۲	۰/۰۵۷	۰/۳۶۹	۱۰۲	۰/۹۰۲	جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی
۰/۱۰۴	۰/۳۴۱	۰/۲۲۳	۰/۰۰۰	۱۰۲	۳/۷۳۸	زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری
۰/۱۱۷	۰/۱۱۲	۰/۰۰۲	۰/۹۶۷	۱۰۲	۰/۰۴۲	نگرش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های بومی و محلی
۰/۷۵۸	۰/۰۳۴	۰/۸۹۶	۰/۰۰۰	۱۰۲	۱۲/۸۸۷	تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی منطقه
۰/۵۵۰	۰/۹۳۱	۰/۷۴۱	۰/۰۰۰	۱۰۲	۷/۷۱۸	سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی
۰/۶۱۲	۰/۳۱۹	۰/۴۶۶	۰/۰۰۰	۱۰۲	۶/۳۰۶	عوامل محیطی منطقه اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی

مندرجات جدول (۵) نمایانگر آنست که از بین متغیرهای مورد مطالعه، متغیرهای جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی و نگرش و گرایش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های بومی و محلی، با توجه به

اختلاف میانگین کم با ارزش آزمون و همچنین عدم معنی‌داری اختلاف مذکور، در حد متوسط قرار دارند سه متغیر زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری، تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی منطقه و سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی، در حد ضعیف و پایین‌تر از حد متوسط ارزیابی می‌گردند. همچنین تنها متغیر مطلوب و بالاتر از حد متوسط در زمینه توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز، متغیر عوامل محیطی منطقه اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی می‌باشد که می‌تواند از آن به‌عنوان نقطه قوت شهرستان تبریز در زمینه توسعه و ترویج گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز نام برد. در ادامه برای مشخص شدن اثر هرکدام از متغیرهای مذکور بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز، از مدل معادلات ساختاری در نرم افزار PLS استفاده شده است که نتایج آن در شکل (۲) و جدول (۶) نشان داده شده است.

شکل ۲: مدل معادلات ساختاری پژوهش (بار عاملی مولفه ها و اثرات متغیرها)

بر اساس شکل (۲)، می توان گفت که تمامی مولفه ها بار عاملی قوی و مناسبی را روی متغیرهای مورد مطالعه دارند. به طوری که در تمامی موارد بارهای عاملی بیش از ۰/۴ است و در اکثر موارد نیز بارهای عاملی روی متغیرها بیش از ۰/۶ می باشد که این نشانگر مطلوب بودن مدل معادلات ساختاری از نظر تحلیل عاملی تأییدی است. همچنین مشخص می شود که متغیرهای سرمایه گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی با میزان اثر ۰/۲۴۵ دارای بیش ترین و متغیر نگرش و گرایش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی های بومی و محلی با میزان اثر ۰/۰۱۵ دارای کمترین اثر بر توسعه گردشگری بازی های بومی و محلی می باشند. در جدول (۶) میزان اثر هر کدام از متغیرها به ترتیب بیش ترین تا کمترین اثر به همراه نتایج بوت استرپ نشان داده شده است. مساله مهم دیگر مقدار واریانس تبیین شده متغیر وابسته (توسعه گردشگری بازی های بومی و محلی) برابر با

۰/۳۶۰ می‌باشد که این مقدار بالاتر از (۰/۳۳) می‌باشد و نشان از مقدار پیش‌بینی مطلوب تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل مورد مطالعه است؛ به عبارت دیگر متغیرهای جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی، زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری، نگرش و گرایش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های بومی محلی، تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی منطقه، سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی محلی، عوامل محیطی منطقه اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی، مقدار قابل توجه ۰/۳۶۰ از تغییرات متغیر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی را تبیین می‌کنند.

جدول ۶- سنجش معنی‌داری اثرات متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته با روش بوت استرپ

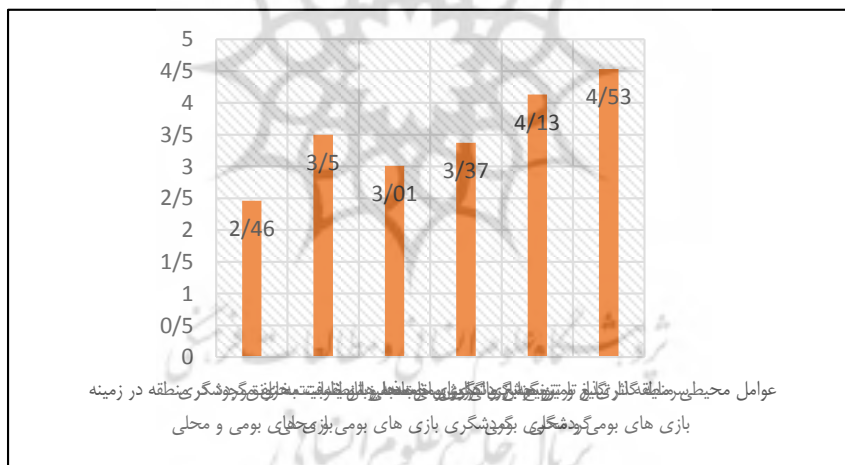
اثرات	نمونه اصلی	میانگین نمونه	انحراف استاندارد	آماره T	ارزش P
سرمایه‌گذاری -> توسعه گردشگری بازی‌های بومی	۰/۲۴۵	۰/۲۴۵	۰/۱۱۲	۲/۱۸۹	۰/۰۲۹
زیرساخت‌ها و تاسیسات -> توسعه گردشگری بازی‌های بومی	۰/۲۰۸	۰/۲۲۹	۰/۱۰۵	۱/۹۸۰	۰/۰۴۸
عوامل محیطی -> توسعه گردشگری بازی‌های بومی	۰/۱۹۸	۰/۱۹۰	۰/۰۸۰	۲/۴۶۰	۰/۰۱۴
تبلیغ و ترویج -> توسعه گردشگری بازی‌های بومی	۰/۱۴۳	۰/۱۴۴	۰/۱۲۳	۱/۱۶۱	۰/۲۴۶
جاذبه و ظرفیت -> توسعه گردشگری بازی‌های بومی	۰/۰۷۷	۰/۰۹۷	۰/۱۰۵	۰/۷۳۵	۰/۴۶۳
نگرش جامعه میزبان -> توسعه گردشگری بازی‌های بومی	۰/۰۱۵	۰/۰۱۰	۰/۱۰۰	۰/۱۴۶	۰/۸۸۴

در جدول (۶) که مربوط به باز سنجش اثرات متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته به روش بوت استرپ می‌باشد (حجم نمونه بوت استرپ = ۵۰۰)، ملاحظه می‌شود که سه متغیر سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی با میزان اثر ۰/۲۴۵، زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری با میزان اثر ۰/۲۰۸ و عوامل محیطی منطقه اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی با میزان اثر ۰/۱۹۸، به ترتیب بیشترین اثرات معنی‌دار (ارزش p کمتر از ۰/۰۵) را بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز دارا می‌باشند. جهت حصول نتایج دقیق‌تر و روشن‌تر در زمینه تبیین

مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز، از آزمون فریدمن استفاده شده است تا نتایج حاصل از رتبه‌بندی مولفه‌های هر متغیر (در سنجش دوم) توسط کارشناسان مشخص شود. جداول (۷) و (۸).

جدول ۷- نتایج تحلیل واریانس فریدمن برای متغیرهای مورد مطالعه

میانگین رتبه	متغیر
۲/۴۶	جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی
۳/۵۰	زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری
۳/۰۱	نگرش و گرایش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های بومی و محلی
۳/۳۷	تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی منطقه
۴/۱۳	سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی
۴/۵۳	عوامل محیطی منطقه اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی

شکل ۲: نمودار میانگین رتبه‌های عوامل اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی

مندرجات جدول (۷) تا حد زیادی نتایج حاصل از مدل معادلات ساختاری را تأیید می‌کند و همچنان که ملاحظه می‌گردد نتایج حاصل از آزمون رتبه‌ای فریدمن همانند نتایج مدل معادلات ساختاری نشان می‌دهد که سه متغیر عوامل محیطی منطقه اثرگذار بر توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی، سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه

گردشگری بومی و زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری، مهم‌ترین متغیرهای مرتبط با توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز می‌باشند. هرچند که ترتیب این سه متغیر مذکور بر اساس میزان اثر رگرسیونی و میانگین رتبه‌ای باهم تفاوت دارند اما در هر دو آزمون متغیرهای مذکور جزو اثرگذارترین و مهم‌ترین متغیرها جهت توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز می‌باشند.

جدول ۸- نتایج حاصل از آزمون مربع کای در خصوص متغیرهای مورد مطالعه

مقدار	شاخص آماری
۱۰۳	تعداد
۸۵/۷۱۰	خی دو
۵	درجه آزادی
۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری

شایان ذکر است که نتایج مندرج در جدول (۸) نیز نشان داد آزمون مربع کای ($\text{df} = 5$) $(X^2 = 85/710)$ معنی‌دار می‌باشد. به بیانی دیگر میزان اهمیت شاخص‌های مورد مطالعه با همدیگر تفاوت معنی‌داری به لحاظ آماری دارند.

نتیجه‌گیری

در رابطه با جمع‌بندی نتایج این پژوهش ابتدا باید به این مساله اشاره داشت که پایایی و روایی سازه‌ای مناسب پرسشنامه سنجش شده، بار عاملی بالا و قوی مولفه‌ها در متغیرهای مورد مطالعه و همچنین تشابه نتایج آزمون‌های مورد استفاده در تحقیق (معادلات ساختاری و فریدمن)، همگی نشان‌دهنده مناسب بودن شاخص، متغیرها، روش‌ها و همچنین مدل مفهومی مورد استفاده در این تحقیق می‌باشد. لذا می‌توان گفت که نتایج به دست آمده از این پژوهش قابل اتکا هستند. در ارتباط با نتایج مهم تحقیق باید گفت که به غیر از عوامل محیطی که به‌عنوان نقاط قوتی برای توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز محسوب می‌شوند، سایر عوامل (جاذبه‌ها و ظرفیت‌های موجود در منطقه در زمینه بازی‌های بومی و محلی، زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری، نگرش جامعه میزبان نسبت به رونق گردشگری بازی‌های بومی و محلی، تبلیغ و ترویج بازی‌های بومی محلی

منطقه، سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی برای توسعه گردشگری بومی و محلی) از وضعیت مطلوبی برخوردار نبوده و در سطوح متوسط به پایین قرار دارند. از این رو وضعیت کلی رونق و توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز در سطح نازل و نامطلوبی قرار دارد. همچنین نتایج مدل معادلات ساختاری و همچنین آزمون فریدمن به‌طور مشابهی متغیرهای سرمایه‌گذاری و تامین منابع مالی، زیرساخت‌ها و تاسیسات مختلف گردشگری و عوامل محیطی را به‌عنوان اثرگذارترین و مهم‌ترین عواملی که می‌توانند موجب رونق و توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی شهرستان تبریز شوند را مشخص می‌سازند. نتایج این تحقیق با یافته‌های دنیل و نورمن (۲۰۰۴)، احسانی و همکاران (۱۳۸۹) و فتح‌اللهی (۱۳۸۸) که اظهار داشتند وجود جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی در کنار برخورداری از امکانات رفاهی مناسب و خدمات با کیفیت سبب جذب گردشگران ورزشی می‌شود همخوانی دارد. لذا افزایش سرمایه‌گذاری‌ها دولتی، خصوصی و مشارکتی، توسعه سیستم حمل‌ونقل و راه‌های دسترسی، افزایش و توسعه واحدهای اقامتی و پذیرایی، ارتقاء کیفیت محیطی از لحاظ منابع و عوامل آلاینده و همچنین ارتقاء امنیت منطقه از نظر سیاسی، اجتماعی، ترابری و حمل‌ونقل، اقامتگاه‌ها، هتل‌ها ...، از اولویت و اهمیت بسیار زیادی جهت رونق و توسعه گردشگری بازی‌های بومی و محلی در شهرستان تبریز را دارا می‌باشند. نکته دیگری اهمیت پژوهش حاضر را بیش‌تر مشخص می‌کند، آنست که به دلیل مشابهت مناطق هم‌جوار شهرستان تبریز از حیث ویژگی‌های طبیعی، اجتماعی و فرهنگی با شهرستان تبریز، نتایج به دست آمده از این پژوهش می‌تواند برای آن‌ها نیز تا حد زیادی صادق باشد.

منابع

- احسانی، محمد؛ هنرور، افشار، افتخاری، رکن‌الدین، هنری، حبیب؛ جردن، فیونا (۱۳۸۹)، «تعیین عوامل مهم در کیفیت بسته‌های گردشگری ورزشی در کشور»، *نشریه مدیریت ورزشی «حرکت»*، دوره ۲، شماره ۴، صص ۲۵-۵.
- بلالی، مریم؛ معین فرد، محمدرضا؛ خامدی نیا، محمدرضا؛ امیر احمدی، ابوالقاسم (۱۳۹۱)، «بررسی ظرفیت‌های گردشگری ورزشی در استان خراسان رضوی»، *مطالعات جغرافیایی مناطق خشک*، سال سوم، شماره ۹-۱۰، صص ۸۷-۱۰۰.
- پالم، یورگن (۲۰۰۵)، «ورزش‌های سنتی و نقش آن‌ها در آینده ورزش»، چهارمین سمپوزیوم و اولین فستیوال ورزش‌های زورخانه‌ای، مشهد، صص ۵-۱.
- پیش‌بهار، اسماعیل؛ پرچم، رقیه؛ یادآور، حسین (۱۳۹۶)، تأثیرپذیری انواع مختلف گردشگری از یکدیگر در منطقه آزاد ارس: کاربرد رهیافت مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM)، *نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، سال بیست و یکم، شماره ۶۱، صص ۹۳-۱۱۰.
- داس ویل، راجر (۱۳۸۶)، «مدیریت جهانگردی؛ مبانی، راهبردها و آثار»، (ترجمه اعرابی، محمد، ایزدی، داوود)، تهران، انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- روستایی، شهرام؛ ساری صراف، بهروز (۱۳۸۵)، پهنه‌بندی مخاطرات محیطی مؤثر در توسعه فیزیکی شهر تبریز، *فصلنامه جغرافیایی سرزمین*، سال سوم، شماره ۱۰، صص: ۱۱۰-۱۲۶.
- سلیمانی مقدم، محمد؛ اسلامی، قاسم (۱۳۹۰)، «نقش زیرساخت‌های اقامتی در فعالیت‌های گردشگری شهر رشت»، *چشم انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی)*، سال ششم، شماره ۱۷، صص ۱۰۵-۱۱۵.
- شجاعی، وحید؛ تجاری، فرشاد؛ سلیمانی تپه‌سری، بهاره، دوستی، مرتضی (۱۳۹۱)، برنامه‌ریزی راهبردی توریسم ورزشی استان مازندران، *نشریه فضای جغرافیایی*، سال دوازدهم، شماره ۳۹، صص ۱۹۴-۱۷۳.
- شریفی، لیلا؛ رسولی، علی اکبر؛ حجازی، میر اسدالله؛ رستم زاده، هاشم (۱۳۹۲)، آشکارسازی تغییرات کاربری / پوشش اراضی با پردازش شیء‌گرای تصاویر ماهواره‌ای (مطالعه موردی: شهرستان تبریز)، *نشریه جغرافیا و برنامه‌ریزی*، سال هفدهم، شماره ۴۴، صص ۲۱۴-۲۰۳.

- عبدالله زاده، غلامحسین؛ گل زاده، ملیحه؛ قیامی راد، امیر؛ محمدی، قادر؛ محمدیان، حسین (۱۳۹۴)، «بررسی رضایتمندی گردشگران ورزشی از زیرساخت‌های اقامتی (هتل-ها) در شهر تبریز»، *نشریه فضای جغرافیایی*، سال ۱۵، شماره ۵۲، صص ۲۸۳-۲۶۷.
- غفوری، فرزاد (۱۳۹۳)، «الگوی توسعه گردشگری بر مبنای توسعه بازی های بومی و محلی در کشور»، *مطالعات مدیریت ورزشی*، شماره ۲۴ مرداد و شهریور ۱۳۹۳، صص ۱۷۴-۱۵۳.
- فراهانی، ابوالفضل؛ اصفهانی، نوشین؛ زارعی، محسن؛ خالقی آرانی، حسین خالقی آرانی (۱۳۹۳)، «نقش مقاصد در توسعه صنعت گردشگری ورزشی در یک دوره پنج ساله در امارات ابوظبی»، *نشریه مدیریت ورزشی*، دوره ۶، شماره ۲، صص ۲۳۰-۲۱۵.
- قزلسفلو، حمیدرضا؛ سفیری کلاته، معصومه؛ قربانزاده زعفرانی، قاسم؛ چورلی، علی (۱۳۹۳)، «بررسی چالش های جذب گردشگری ورزشی در جشنواره بازی های بومی و سنتی استان گلستان (مطالعه موردی: مسابقات اسبدوانی و کشتی گورش)»، *پژوهش نامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، سال یازدهم، شماره ۲۲، صص ۲۱۸-۲۱۱.
- قیامی راد، امیر؛ محرم زاده، مهرداد؛ حسین پور، باقر (۱۳۸۷)، «رابطه دیدگاه مدیران ورزشی و مدیران گردشگری کشور و عوامل گردشگری ورزشی در ایران»، *فصلنامه المپیک*، سال ۱۶، شماره ۲، صص ۴۲-۵۱.
- کاشف، میر محمد (۱۳۷۸)، «پژوهشی پیرامون بازی های بومی و محلی آذربایجان غربی»، *نشریه حرکت*، دوره دوم، شماره ۲، صص ۵۹-۴۷.
- گل زاده، ملیحه؛ عبدالله زاده، غلامحسین؛ محمدیان، حسین؛ مدادی، صمد (۱۳۹۷)، بررسی نقش زیرساخت های منطقه ارسباران در توسعه گردشگری ورزشی، *فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی*، سال بیست و دوم؛ شماره ۶۳، صص ۲۶۳-۲۴۱.
- محرم زاده، مهرداد (۱۳۸۹)، *اصول و مبانی گردشگری ورزشی*، ارومیه، انتشارات جهاد دانشگاهی.
- معین فرد، محمدرضا (۱۳۸۹)، «گردشگری ورزشی»، سبزوار، انتشارات دانشگاه تربیت معلم سبزوار.
- Daniels, M., Norman, W., Henry, M., (2004), Estimating Income Effects of a Sport Tourism Event, *Journal of Annals of Tourism Research*, No 31, Issue 1, pp: 180- 199.

- Gibson, H., (2006), *Sport tourism: Concepts and theories*, London, Publication of Routledge.
- Gozalova, M., Shchikanov, A., Vernigor, A., Bagdasarian, V., (2015), Sports Tourism, *Journal of Sport and Tourism*, 21(2), PP. 92-96.
- Hjalager, A., (2003) Global tourism careers? Opportunities and dilemmas facing higher education in tourism, *Journal of Hospitality, leisure, Sport and tourism Education*, No 2, Issue 2, pp:26-37.
- Kim, N., Chalip, I., (2004), Why travel to the FIFA World cup? Effects of motives, background, interest, and constraints, *Journal of Tourism management*, No 25, Issue 6, pp: 695-707.

